

УКРАЇНЬСЬКА Л.О. д.е.н., професор, професор кафедри економічної теорії та економічної політики, Харківський Національний економічний університет імені Семена Кузнеця, пр-т Науки, 9, 61001 м. Харків, Україна

ЦИФРОВА ЕВОЛЮЦІЯ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ БІЗНЕСОМ

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій є тим підґрунтям, на якому сформувалися основи цифрової економіки. Цифрова економіка в науковому сенсі є економічною категорією, що, з одного боку, відображає певні виробничі відносини, що мають місце між учасниками в процесі інформатизації суспільного виробництва, і, з іншого, - є надсучасним методом господарювання.

В результаті з'явилися і стрімко розвиваються нові ринки, нові форми комунікацій, нові підходи до організації та управління виробництвом товарів і надання послуг. Цифровізація сприяла певним і досить істотним змінам у світогляді - поряд з матеріальними або «відчутними» цінностями, з'явилися цифрові: починаючи від прав на об'єкти інтелектуальної власності і закінчуючи персонажами в комп'ютерних онлайн-іграх.

Ці товари і послуги стали обертатися на глобальному цифровому ринку, який з моменту своєї появи не мав географічних кордонів. Особливістю цього ринку є те, що переважна більшість товарів і послуг споживаються і використовуються в цифровому просторі, наслідком чого є прискорення комунікації між продавцями і покупцями і постачання цифрових продуктів.

Зіткнення цифрового середовища і аналогових каналів передачі цінностей призводило до невідповідності швидкості і вартості транзакцій можливостям цифрового середовища і потребам учасників угод, до того ж мав місце ризик втрати цифрової власності і грошей в результаті шахрайських дій третіх осіб.

Поява криптовалют, як продукту цифрової економіки стала спробою технологічної відповіді на виниклі проблеми і виклики трансформації світової економіки і діючої системи державного регулювання. Криптовалюта є продуктом цифрової економіки; інтернаціональним продуктом, створеним в інтересах і для обслуговування всіх учасників розрахунків, при створенні якого

застосовуються алгоритми, засновані на об'єктивних математичних законах; контроль обігу криптовалют здійснюється самою системою, що робить цю систему більш стійкою по відношенню до дій третіх осіб; до того ж криптовалюта дозволяє знижувати трансакційні витрати, полегшує зберігання та трансфер цінностей. Таким чином за окремими критеріями криптовалюта навіть більш приваблива у використанні, ніж функціонуючі в обігу види грошей[10].

Проте, якщо обсяги цифрових грошей як і інших форм грошового матеріалу, що емітуються державою, контролюються у відповідності до потреб обслуговування руху товарів, то криптовалюта в переважній більшості випадків не забезпечена будь яким товаром і не гарантована державою. Таким чином, її цінність визначається одночасно виходячи з індивідуального сприйняття і від того, як вона оцінюється іншими членами суспільства, тобто рівнем довіри до неї. Випуск криптовалюти розглядається також як зручний спосіб залучення приватних інвестицій для фінансування запуску і/або фінансового забезпечення поточних бізнес-проектів.

З точки зору бізнесу це, перш за все, інший формат взаємодії економічних агентів із скороченням числа посередників в особі банків, державних і квазідержавних інститутів. Згода сторін-учасників визнавати криптовалюту в якості засобу платежу/обігу передбачається.

Окрему цінність може представляти незворотність трансакцій в порівнянні з можливістю скасування будь-якої банківської трансакції або оспорювання і розірвання угод в судових інстанціях. Проте, щодо цього аспекту є питання, оскільки учасники угоди, що забезпечується криптовалютой, мають бути впевненими у якості і кількості товару, рух якого опосередкується крипто-грошима.

Певні переваги в цьому сенсі є у технології блокчейн яка забезпечує можливість спільного управління базою даних. З точки зору інвестора блокчейн може також використовуватися для інших цілей, наприклад, компанії можуть

випускати одиниці крипто-вартості, так звані маркери, які представляють цінні папери. Дивіденди і відсотки виплачуються автоматично.